

Sadržaj

RAD S MLADIMA U KONTEKSTU HDD-A.....	3
ODGOVORNOST U RADU S MLADIMA	5
ETIKA I PROFESIONALNOST U RADU S MLADIMA.....	5
ETIČKI PRINCIPI U RADU S MLADIMA	7
PROFESIONALNI PRINCIPI U RADU S MLADIMA.....	8
SUKOB ETIČKIH PRINCIPA SIGURNOSTI I DOBROBITI SA SAMOSTALNIM IZBOROM I POVJERLJIVOSTI	9
PRIMJERI IZ PRAKSE - PITANJA I ODGOVORI.....	11
MOJE VOLONTIRANJE.....	11
MOTIVACIJA I RAD U KLUBU	15
PSIHOSOCIJALNI PROBLEMI	21
ODNOS PREMA DEBATANTIMA	22
VOLONTIRANJE I KOLEGIJALNOST U UDRUZI	26
ŠTO NAPRAVITI U SLUČAJU PROBLEMA.....	32

Svi izrazi koji se koriste u tekstu, a imaju rodno značenje, bez obzira jesu li korišteni u muškom ili ženskom rodu, obuhvaćaju na jednak način i muški i ženski rod.

Sadržaj ove publikacije dijelom je preuzet i priručnika "Etika od postera do prakse" udruge NAPOR.

Autori koji su sadržaj prilagodili za potrebe Hrvatskog debatnog društva: Merima Čolić, Eta Krpanec, Gabrijela Martić, Anastazija Stupar i Bojan Marjanović.

Ovo je interni dokument Hrvatskog debatnog društva i nije namijenjen distribuciji ili primjeni van okvira debatnog programa HDD-a.

Za sve upite kontaktirajte hdd@hdd.hr

Rad s mladima u kontekstu HDD-a

Rad volontera¹ i osoblja Hrvatskog debatnog društva smatraju se radom s mladima.

Za početak, važno je razjasniti što sam pojam označava. Termin rad s mladima hrvatski je prijevod engleske sintagme youth work koji označava široko polje načina provođenja aktivnosti s mladima i posebnog metodološkog okvira. Rad s mladima u užem smislu označava organizirani proces individualnog i društvenog razvoja mlade osobe koji se događa u suradnji s tom mlađom osobom, a u provedbi udruge ili institucije. Rad s mladima u širem smislu označava bilo koju vrstu interakcije između mlade osobe i osobe koja radi s mladima (npr. školstvo, centri za socijalnu skrb, domovi za nezbrinutu djecu itd.).

Hrvatsko debatno društvo primjer je organizacije koja provodi rad s mladima u užem smislu: provodi planiran i organiziran proces osnaživanja mlađih za osobni rast i razvoj, izgradnju međuljudskih odnosa te uključivanje i aktivno sudjelovanje u društvu, a koji se temelji na partnerskom i prijateljskom pristupu koji omogućuje mladima da budu ravnopravni u tom procesu².

Osoba koja se bavi radom s mladima je radnik s mladima koji treba poštovati u nastavku navedene etičke i profesionalne principe rada s mladima. Republika Hrvatska od 2015. godine kroz rad Stručne radne skupine za analizu i definiranje rada s mladima Ministarstva demografije, obitelji, socijalne politike i mlađih radi na osmišljavanju standarda kvalifikacija i zanimanja. Mlađim osobama na području EU smatraju se sve osobe u dobi od 15 do 30 godina, a u kontekstu HDD-a ovaj termin proširujemo na raspon od 12 do 30 godina.

Raspon dobnih skupina koje čine bazu sudionika programa Hrvatskog debatnog društva su maloljetnici, odnosno djeca. Prema Konvenciji Ujedinjenih naroda o pravima djeteta, dijete je svaka osoba mlađa od 18 godina³. Rad s mladima posebno s maloljetnicima mora se uzeti u obzir i provoditi u skladu s postojećim nacionalnim i europskim zakonodavstvom i strategijama, kao što je Strategija EU-a o pravima djeteta⁴.

Rad s mladima u RH prati postojeće zakonske okvire, od kojih ističemo *Nacionalni program za mlađe*⁵, a uključuje sljedeće:

¹ Pod terminom volonter podrazumijevaju se sve osobe u ulozi sudaca, trenera, voditelja klubova, pomoćnih voditelja klubova i organizatora aktivnosti

² Teorijska praksa rada s mlađima: Prilog razumijevanju rada s mlađima u hrvatskom kontekstu. Bojana Čulum, Marko Kovačić, 2015., str. 26

³ UNCRC: <https://www.unicef.org/child-rights-convention/convention-text>

⁴ The EU Strategy on the Rights of the Child

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/ds0821040enn_002.pdf

⁵ <https://mdomsp.gov.hr/istaknute-teme/mladi-i-volonterstvo/mladi-9015/nacionalni-program-za-mlađe-9024/nacionalni-program-za-mlađe-novo/10280>

- **NEFORMALNO OBRAZOVANJE**⁶: odnosi se na sve edukativne radionice ili aktivnosti koje se koriste metodama neformalne edukacije. Riječ je o treninzima i radionicama koje koriste participativnu metodologiju. Važno je istaknuti da je neformalno obrazovanje fleksibilno po metodama koje koristi i organizaciji.
- **OTVORENI RAD S MLADIMA**: odnosi se na način osmišljavanja aktivnosti u kojima se mladima osigurava prostor i daje sloboda da sami osmišljavaju i utječu na provedbu aktivnosti u kojima sudjeluju
- **VRŠNJAČKA EDUKACIJA**: odnosi se na aktivnosti u kojima sudjeluju osobe iste ili slične dobi koje posjeduju određene kompetencije te ih prenose manje iskusnim članovima (npr. pomoć debatanata nastavljača u pripremi debatanata početnika za natjecanja)
- **SOCIJALNO UKLJUČIVANJE MLADIH**: odnosi se na uključivanje mladih u aktivnosti koje im nisu omogućene kroz formalno obrazovanje (osnovne škole, srednje škole, fakulteti), a u kontekstu Hrvatskog debatnog društva odnosi se na natjecanja, radionice, sudjelovanje na javnim debatama, okruglim stolovima i slično⁷.

Ovakav pristup mladima karakteriziraju prepoznavanje potreba mladih i razvijanje programa s ciljem ostvarivanja njihovog potencijala za postajanjem društveno aktivnih građana. Utjecaj na razvoj mladih možemo pratiti kroz tri aspekta:

Strukturirani rad na jačanju kapaciteta i vještina mladih ljudi: podrazumijeva planirani proces razvoja vještina, sposobnosti i znanja, odnosno povećanja intelektualnih, fizičkih, socijalnih i emocionalnih kapaciteta mladih, sagledavajući mlade u cijelosti u odnosu na njihove individualne potrebe i u odnosu na društvo. U ovom procesu mladi su aktivni članovi koji iskazuju svoje razvojne potrebe i planiraju svoj razvoj uz podršku.

Kontinuirano povećanje pristupa razvojnim mogućnostima za mlade: podrazumijeva kreiranje socijalnog, ekonomskog i kulturnog okruženja u skladu s potrebama i pravima mladih kao i povećanje kvaliteta, dostupnosti i efikasnosti službi za mlade.

Kreiranje sigurnog i podržavajućeg okruženja: podrazumijeva kreiranje sigurne atmosfere gdje se mlade potiče na izražavanje mišljenja i ideja kako bi aktivno sudjelovali u vlastitom razvoju. Mladima se omogućava korištenje postojećih situacija za učenje, pri čemu se koristi učenje kroz iskustvo i reflektivna praksa, gdje se pogreška ne smatra neuspjehom, već prilikom za učenje i razvoj.

Kao što je gore navedeno, aktivnosti rada s mladima se mogu okarakterizirati kao "mješavina" aktivnosti koje su utemeljene na slobodnom vremenu, neformalnom obrazovanju i sociopolitičkoj odgovornosti⁸.

⁶ O tome što je neformalno obrazovanje možete ukratko pročitati ovdje: <http://www.yeu-international.org/en/non-formal-education>

⁷ An EU Strategy for Youth - Investing and Empowering, 2009.

⁸ IARD; "Study on the State of Young People and Youth Policy in Europe", 2001.

Odgovornost u radu s mladima

Važna je napomena kako je radnik s mladima u provođenju aktivnosti odgovoran prema mladima koji su uključeni u proces, ali i prema instituciji (u našem slučaju Hrvatskom debatnom društvu) koja je zadužena za organizaciju aktivnosti mlađih. Ovaj odnos podrazumijeva da se svi postupci volontera mogu interpretirati kao krajnja odgovornost HDD-a te se reflektiraju na sve volontere u udruzi. Treba imati na umu da se u radu s mladima uvijek moraju poštovati profesionalni i etički principi rada s mladima!

S druge strane, HDD ima odgovornosti prema volonterima. Odnos volontera i udruge je definiran dvostranim (volonter - Hrvatsko debatno društvo) ili trostranim (volonter - škola - Hrvatsko debatno društvo) volonterskim ugovorom. HDD u sklopu svojih aktivnosti profesionalizira rad svojih volontera kroz edukacije za suce, voditelje i trenere.

Etika i profesionalnost u radu s mladima

Svi volonteri HDD-a dužni su poštovati principe Etičkog kodeksa udruge na svim aktivnostima – te u bilo kojem kontaktu s mladima koje su upoznali kao korisnike Udruge.

Tijekom rada s mlađima svaki volonter nailazi na niz dilema o tome kako najbolje postupiti u nekoj situaciji. Primjerice, što voditelj debatnog kluba treba napraviti ako mu se debatanti žale na postupke drugih sudaca i voditelja, što ako mu debatant povjeri kako ima psihičke smetnje, što ako se osjeća nedovoljno kompetentnim za rješavanje nekog problema i slično. Kao što je vidljivo iz prije navedenih primjera, radi se o složenim situacijama koje pred volontera stavljuju pitanja poput:

Trebam li se žaliti na loše postupke drugog voditelja i suca ili biti kolegijalan?

Trebam li sačuvati povjerenje debatanta ili prenijeti saznanje o problemima s kojima se suočava stručnoj službi škole?

Trebam li priznati nadređenima da se ne snalazim u nekoj situaciji ili sam pokušati naći rješenje?

U razrješavanju ovih dilema nemoguće je ponuditi jedinstven recept ili pravilo jer odluka ovisi o specifičnim okolnostima situacije, poput vrste postupka drugog voditelja, prirode psihičkih smetnji s kojima se debatant suočava ili razini nedostatka kompetencije kao voditelja.

Unatoč tome što nema jedinstvenog protokola za rješavanje svih dilema, volonterima su pružene smjernice za njihovo rješavanje u obliku [ETIČKOG KODEKSA HRVATSKOG DEBATNOG DRUŠTVA⁹](#) i Volonterskog ugovora¹⁰ koji svaki volonter potpisuje prije početka volonterskog rada. Svrha ovih dokumenata je osvijestiti koji su sve etički principi uključeni u rješavanje dilema te koje

⁹ <http://hdd.hr/wp-content/uploads/2018/04/Eti%C4%8Dki-kodeks- 2 .pdf>

¹⁰ <https://hdd.hr/volonteri/>

profesionalne standarde bi volonter trebao zadovoljiti u svom radu. Iako ne daju volonteru točne upute o postupanju u specifičnim situacijama, daju mu putokaz o tome koje vrijednosti ne bi trebao prekršiti odlukom koju donese.

Etički principi u radu s mladima

Etički principi odnose se na temeljna načela i etičke standarde koje Hrvatsko debatno društvo propisuje Etičkim kodeksom Udruge. Ono što propisuju mogli bismo svesti na nekoliko temeljnih obveza koje svaki volonter ima:

PROMOCIJA I OSIGURAVANJE SIGURNOSTI I DOBROBITI DEBATANATA

- volonter treba preuzeti odgovornost za procjenu rizika i sigurnost debatanata u svakoj aktivnosti, uključujući fizičku i psihičku sigurnost
- volonter treba procijeniti je li u situaciji primjerenije dozvoliti debatantima da uče putem suočavanja s izazovima ili se radi o nepotrebnom izlaganju riziku
- volonter mora djelovati ukoliko je sigurnost i dobrobit debatanta ugrožena bez obzira radi li se o debatantu s kojim izravno radi ili ne
- volonter treba procijeniti može li djelovati sam ili je potrebno uključiti nadležne osobe i institucije

POŠTOVANJE DEBATANATA I DRUGIH SUDIONIKA AKTIVNOSTI UDRUGE

- volonter mora poštovati rasne, nacionalne, vjerske, spolne, rodne, svjetonazorske, kulturne i sve druge različitosti sudionika aktivnosti Udruge
- volonter mora izbjegavati bilo kakav oblik diskriminacije na temelju prije navedenih razlika
- volonter u svojem radu ne bi trebao sudionicima aktivnosti Udruge nametati vlastiti svjetonazor, politička, vjerska ili druga uvjerenja

POŠTOVANJE I PROMOCIJA SAMOSTALNIH IZBORA DEBATANATA

- volonter treba osvijestiti kako je donošenje odluka prilika debatantima za iskustveno učenje
- volonter debatantima ne smije nametati vlastita rješenja problema i odgovore već ih osnaživati da donose vlastite odluke korištenjem rasprave o različitim mogućnostima i ishodima pojedinih odluka
- volonter treba čuvati povjerljivost informacija koje mu debatant daje
- volonter treba poštovati odluku koju debatant doneše te povjerljivost informacija, osim u slučajevima kad ona podrazumijeva ugrožavanje sigurnosti i dobrobiti debatanta

ZALAGANJE ZA POZITIVNE DRUŠTVENE VRIJEDNOSTI

- volonter se treba osvrтati i reagirati na društvene nepravde poput diskriminacije i aktivno raditi na promociji pozitivnih vrijednosti i ispravljanju nepravdi
- volonter treba poticati debatante da sudjeluju u radu organizacija za mlade, javnim strukturama i društvu kako bi se izborili za vlastite interese

Profesionalni principi u radu s mladima

Osim što se u svom radu moraju pridržavati prethodno navedenih etičkih principa, volonteri Hrvatskog debatnog društva moraju se ponašati i u skladu s profesionalnim principima te imaju obvezu:

VIDJETI I RAZUMJETI GRANICU OSOBNOG I PROFESIONALNOG ŽIVOTA ŠTO UKLJUČUJE

- vidjeti i razumjeti granicu razvijanja odnosa s debatantima koji pruža brigu i podršku i nužnost održavanja profesionalnog odnosa
- ne razvijati osobne odnose s debatantima, naročito intimne i/ili seksualne odnose
- ne koristiti svoju profesionalnu ulogu u svrhu razvijanja intimnih i/ili seksualnih odnosa s debatantima
- ne sudjelovati u aktivnostima koje su povezane s poslovima od osobne koristi niti prihvati poklone i usluge korisnika usluga udruge koji bi mogli dovesti do kompromitiranja profesionalnog integriteta
- paziti da ponašanje izvan provođenja aktivnosti udruge ne narušava profesionalni integritet ili odnos s korisnicima usluga Udruge

BITI ODGOVORNI PREMA MLADIMA, NJIHOVIM RODITELJIMA I SKRBNICIMA, KOLEGAMA TE ŠIREM DRUŠTVU

- shvatiti da odgovornost prema različitim dionicima može dovesti do sukoba interesa i u takvim situacijama potražiti savjet (npr. nešto morate prijaviti školi iako to mladi ne žele)
- biti otvoren i iskren u radu s mladima, omogućiti im pristup informacijama, biti im podrška pri donošenju odluka o životu i sudjelovanju u aktivnostima Udruge
- raditi u skladu sa zakonom te pravilima škola i ustanova u kojima se provode aktivnosti Udruge

RAZVIJATI VJEŠTINE I KOMPETENCIJE ZA RAD

- preuzeti samo one poslove i odgovornosti za koje imaju potrebna znanja, vještine i sposobnosti te potrebnu podršku
- tražiti povratne informacije od kolega i mladih o kvaliteti obavljenog posla u svrhu unapređivanja vlastitih sposobnosti, znanja i vještina
- prepoznati kada su potrebne nove sposobnosti, znanja i vještine i dodatno se osposobiti i educirati

POTICATI I UKLJUČIVATI SE U DEBATE O ETICI U RADU S MLADIMA

- razvijati svijest o osobnim vrijednostima volontera i njegovom utjecaju na etičke principe u radu s mladima
- propitivati etičke principe, sudjelovati u raspravama s kolegama u cilju razvoja Udruge i cjelokupnom razvoju volontiranja s mladima
- razvijati svijest o potencijalnim sukobima osobnih i profesionalnih vrijednosti, kao i interesa i prava različitih pojedinaca i etičkih principa rada s mladima

- prepoznati važnost kontinuirane refleksije i debate o etičkim principima te prihvati ovaj dokument kao radnu verziju koja također treba biti predmet rasprave

RAD SA SLUŽBAMA I INSTITUCIJAMA KOJE RAZMATRAJU NAVEDENE PRINCIPE

- pobrinuti se da su zaposlenici, volonteri i korisnici usluga upoznati s etičkim i profesionalnim principima
- spremnost na uključivanje u interpretacije, rasprave i pojašnjavanje etičkih principa
- spremnost na prigovor stavovima i praksi drugih kolega i/ili institucija koji se protive etičkim standardima

Sukob etičkih principa sigurnosti i dobrobiti sa samostalnim izborom i povjerljivosti

Etički principi govore o tome kako je volonter s jedne strane dužan poštovati samostalne izbore debatanata i čuvati povjerljivost informacija koje su mu debatanti dali, dok s druge strane naglašava kako je u nekim situacijama nužno prekršiti te vrijednosti u svrhu očuvanja sigurnosti i dobrobiti debatanta. Potrebno je, dakle, pokušati utvrditi u kojim je situacijama opravdano ne poštovati samostalne izbore i povjerenje debatanta.

Za početak, važno je razjasniti razliku između tajnosti i povjerljivosti. **TAJNOST** se odnosi na čuvanje tajne, to jest obećanje osobi da ono što nam je rekla nećemo podijeliti ni s kim drugim. **POVJERLJIVOST**, s druge strane, označava to da ćemo informaciju koju nam je osoba povjerila tretirati u najboljem interesu osobe. Temelji se na ideji da osoba koja nam se povjerila vjeruje u našu prosudbu o tome što je s nekom informacijom najbolje učiniti. Ponekad to podrazumijeva dijeljenje te informacije s drugima kako bismo zaštitili osobu ili dobili savjet kompetentnije osobe kako postupiti. Povjerljivost podrazumijeva da tu informaciju nikako nećemo dijeliti s drugima iz zabave, radoznalosti ili kako bismo ostvarili korist. Obveza volontera je debatante upozoriti i informirati kako se njihov odnos temelji na povjerljivosti, a ne tajnosti, i objasniti im razliku tih pojmova. Debatanti na taj način znaju kako postoji mogućnost da volonter, ovisno o svojoj procjeni, njihove informacije prenese dalje. Zaključno, informaciju koju smo dobili od debatanata možemo podijeliti s drugima bez njihove dozvole, ali ne i bez njihova znanja o tome.

Potrebno je ustanoviti u kakvim situacijama je potrebno dijeliti informacije rečene u povjerenju. **VOLONTER JE PRVENSTVENO DUŽAN BRINUTI O SIGURNOSTI I DOBROBITI DEBATANATA I DUŽAN JE DJELOVATI KAD GOD VJERUJE DA JE ONA UGROŽENA**. Dakle, u svim situacijama kad sumnja da je ugroženo život ili zdravlje debatanta opravdano je djelovati na način koji nije u skladu sa samostalnim izborom debatanta. Primjerice, ako znamo ili sumnjamo da je debatant zlostavljan, da ima teže psihičke smetnje i slično, a tu informaciju ne želi podijeliti s nadležnim institucijama ili osobama, volonter to mora učiniti i bez njegove privole. Volonter svejedno treba obavijestiti debatanta o tome kako će obavijestiti nadležne te ga pokušati osnažiti da to učini sam. Osnažiti ga može putem davanja

podrške, razumijevanja i davanja informacija o tome kome se može obratiti za pomoć. U slučaju da volonter odluči kako je ovaj smjer djelovanja optimalan, nužno je o tome obavijestiti ili Vijeće za metodologiju ili UO udruge. Prilikom osnaživanja učenika vrlo se lako može dogoditi prevelika intruzija u privatnost ili "preuzimanje" procesa traženja pomoći od strane volontera i stvaranje osobnog projekta. Iako se radi o dobrom namjerama, ovakve se situacije kroz redovite razgovore s iskusnijim osobama i nadležnim tijelima trebaju izbjegavati. Budući da su debatni klubovi organizirani u sklopu škola, najbolje je da se debatant i/ili volonter obrate stručnoj službi škole. Ukoliko to nije moguće ili ne dovede do poduzimanja potrebnih mjera treba se obratiti direktno roditeljima ili nadležnim institucijama poput socijalne službe ili policije. U toj situaciji volonteru se preporuča da se za pomoć obrati i Hrvatskom debatnom društvu da bi dobio potrebnu potporu.

Primjeri iz prakse - pitanja i odgovori

Kako bi Vam olakšali interpretaciju i usvajanje ovog dokumenta, izdvojili smo neke situacije s kojima se volonteri mogu susresti u radu s mladima te na njihovim primjerima pokazali kako implementirati prethodno navedene etičke i profesionalne principe.

Moje volontiranje

DEBATANTI STALNO PROPITUJU MOJ AUTORITET I KOMPETENCIJE KAO VODITELJA. KAKO SE TREBAM POSTAVITI PREMA NJIMA?

Voditelji debatnog kluba kao radnici s mladima trebaju osigurati poticajno okruženje u kojemu ne bi trebali nametati svoj autoritet, već bi svojim ponašanjem i odgovornim koordiniranjem aktivnosti kluba trebali debatante dovesti u poziciju u kojem ga smatraju autoritetom. Ovo je važna razlika između formalnog procesa obrazovanja gdje je autoritet nametnut i pristupa u neformalnom obrazovanju gdje autoritet proizlazi iz rada i suradnje s učenicima.

Voditelj treba osigurati svoju poziciju autoriteta temeljem djelovanja i predanosti radu kluba, ali i specifičnih kompetencija. Stjecanje autoriteta je važan dio voditeljske uloge u klubu, a postiže se odgovornim planiranjem sastanaka, koordinacijom aktivnosti debatanata sa školom i udrugom te kontinuiranim unapređenjem svojih vještina. Važno je istaknuti da se pozicija autoriteta voditelja ne osigurava konfrontacijom s debatantima koji propitkuju ili niječu autoritet voditelja, već zalaganjem i pokazivanjem primjera da i vi kao voditelj učite i radite na sebi kako biste postali kvalitetniji voditelj i sudac.

Efikasan način na koji možete uspostaviti svoj autoritet je da vas se smatra pouzdanim i odgovornim u organizaciji sastanaka (pravovremeno javljanje kada i gdje se sastanak održava, dolazak na sastanak na vrijeme, pravovremeno osiguravanje ispričnica učenicima u slučaju izostanka s nastave i slično), ali i provođenju sastanaka (priprema ciljeva i ishoda sastanaka, priprema radnih materijala, informiranost o aktualnim temama i debatnim temama na koje će učenici debatirati, mogućnost improvizacije i prilagodbe ovisno o njihovim potrebama za vrijeme sastanka). Učenici sami shvaćaju da im je voditelj koristan saveznik u procesu učenja i stjecanja vještina - svoj autoritet temeljite na tome. Autoritet voditelja primarno ovisi o tri karakteristike: predanosti i odgovornosti u provođenju rada kluba te razvoju vlastitih kompetencija.

U vašem razvoju kao voditelja kluba mogu Vam koristiti materijali objavljeni na web stranicama Udruge. Ukoliko smatraste da vam je potrebna pomoć, uvijek se možete obratiti članovima Vijeća za provedbu i razvoj OŠ/SŠ programa ili Vijeća za metodologiju. Kao što je navedeno u profesionalnim principima rada s mladima, potrebno je tražiti povratne informacije od kolega i mladih o kvaliteti napravljenog posla u svrhu unapređivanja vlastitih sposobnosti, znanja i

vještina, ali i prepoznati kada su potrebne nove sposobnosti, znanja i vještine i dodatno se osposobiti i educirati.

MOJ SUVODITELJ IMA ZNATNO RAZLIČITE CILJEVE I METODE RADA OD MENE. ŠTO MOGU NAPRAVITI?

Vođenje debatnog kluba je sveobuhvatan proces koji zahtjeva planiranje aktivnosti, praćenje rada i napretka debatanata te kontinuirano unapređivanje i prilagođavanje novonastalim situacijama. Osim što se treba pripremati za pojedine sastanke, važno je da svaki voditelj ima viziju i artikulirane ciljeve i metode koje želi primjenjivati kroz cijelu godinu, što iziskuje puno promišljanja, pripreme materijala i metoda provođenja zadanih ciljeva. Prije nego što se odlučite početi voditi debatni klub, razmislite kakav voditelj želite biti i kakvo radno okruženje želite stvoriti. Obzirom da to u srži ovisi o vašoj osobnoj motivaciji, u slučaju da imate suvoditelja presudno je da svoju motivaciju, viziju i specifične metode koje ostvaruju očekivane ciljeve dogovorate za duže vremenske periode (za potrebe nadolazećeg natjecanja ili aktivnost, školsko polugodište, školsku godinu). Suvoditelji stoga moraju održavati redovitu komunikaciju i jasno verbalizirati svoje potrebe i očekivanja, kao i potrebe i očekivanja debatanata. Ključ uspješnog zajedničkog vođenja kluba su postizanje kompromisa i spremnost na uključivanje pristupa različitim od onih kakve biste vi htjeli provoditi. Ukoliko je komunikacija opetovano teška ili neostvariva, ili smatrate da postoji prevelika razlika u pristupima vođenju kluba, uvijek postoji mogućnost da jedan suvoditelj napusti klub. U slučaju da procijenite da je težina situacije tolika da više nijedno rješenje osim odlaska nije moguće, važno je da prestanak suočenja kluba bude vremenski promišljen u odnosu na trajanje školske godine ili polugodišta, i da s potencijalno bivšim suvoditeljima ostanete u korektnim odnosima koji neće utjecati na vaš daljnji angažman u udruzi. Ukoliko zbog neslaganja dolazi do sukoba između vas i vašeg suvoditelja, potrudite se riješiti sukob na primjer način, iskrenim i otvorenim razgovorom. Za pomoć i medijaciju u rješavanju sukoba se možete obratiti drugim kolegama iz udruge.

ČINI MI SE DA STARII VOLONTERI "POTKOPAVAJU" MOJ AUTORITET PRED DEBATANTIMA. ŠTO MOGU PODUZETI?

Kao što je navedeno u odgovorima na prethodna pitanja, suci i voditelji bi trebali biti kolegijalni jedni prema drugima. Premda volimo vjerovati da su samo debatanti kompetitivni, treba imati na umu da su suci i voditelji većinom bivši debatanti te je moguće da iz osobne motivacije afirmiraju svoj rad omalovažavajući rad mlađih volontera. Smatramo važnim istaknuti da stariji i iskusniji suci i voditelji imaju zadaću pomagati mlađim volonterima i, ukoliko vide prostor za razvoj mlađih volontera, trebaju podijeliti vlastito iskustvo i korisne savjete. Novi volonteri prolaze potrebnu edukaciju i u tom procesu stječu potrebne kompetencije za rad s mladima. Upravo zbog toga je važno da, ukoliko se nađete u ovakvoj situaciji, reagirate i zamolite starijeg volontera da ne "potkopava" vaš autoritet (koji ste stekli završenim edukacijama i kontinuiranim unapređenjem svojih vještina) i da vas uputi na moguće načine rješavanja problema koje imate. Treba imati na umu da to što stariji sudac ima više iskustva ne znači da ima i kvalitetniji pristup, no na vama je

da mirno i pristojno pristupite starijem volonteru i objasnite zašto se nezadovoljni, kako biste što kvalitetnije mogli nastaviti obnašati svoju ulogu volontera.

KOME SE TREBAM OBRATITI U SLUČAJU DA SMATRAM DA NEMAM KOMPETENCIJE ZA RAD S ODREĐENOM DRUŠTVENOM SKUPINOM?

Ukoliko smatrate kako nemate kompetencije za rad s određenom društvenom skupinom (osnovnoškolski debatanti, pripadnici nacionalnih ili vjerskih manjina, itd.), najbolje je da se savjetujete sa starijim kolegama ili članovima Vijeća za provedbu i razvoj OŠ/SŠ programa. Kroz taj razgovor utvrdite radi li se o kompetenciji na kojoj možete raditi. Primjerice, ako smatrate da ne poznajete dovoljno KP ili WS format, na tome možete raditi uključivanjem na "lab" za voditelje na debatnom kampu ili tako da vam pomognu iskusniji volonteri. S druge strane, ukoliko se radi o kompetenciji koju ne možete steći kroz edukaciju u udruzi, najbolje je da se za pomoć obratite stručnoj službi škole ili roditeljima djece koja pripadaju toj skupini, a u nekim slučajevima i samoj djeci. Objasnite im problem te kroz njihov odgovor utvrdite je li vam za rad s tom društvenom skupinom zaista potrebna neka specifična kompetencija i kako ju možete steći. Uz to, valja istaknuti da je usavršavanje vlastitih kompetencija ključ za kvalitetnog volontera, pa sukladno s tim preporučamo da istražite dostupne materijale o radu s mladima (*youth work*), neformalnom obrazovanju ili debati na internetu i web stranici udruge.

RODITELJI DEBATANTA ME KAO VODITELJA NE SMATRAJU ODGOVORNOM OSOBOM I SUMNJAVA U MOJU PROFESIONALNOST, ŠTO OMETA RAD KLUBA. ŠTO MOGU NAPRAVITI?

Razmislite je li neki vaš prethodni postupak mogao dovesti do gubitka povjerenja roditelja. Budite iskreni i realistični prema sebi i svojim postupcima. Obratite se za savjet suvoditelju (ako ga imate) i profesoru koja je u školi zadužen za debatu i objasnite problem. Organizirajte roditeljski sastanak na kojem ćete s roditeljima razgovarati o vodstvu kluba. Neka na njemu sudjeluje i profesor zadužen za debatu - podrška koju će vam profesor na tom sastanku iskazati će pokazati roditeljima da vas u školi smatraju kompetentnim voditeljem. Također, uputno je na početku svake školske godine napraviti popis kontakata voditelja i roditelja, primjerice e-mail adrese putem kojih možete poslati osnovne informacije o aktivnostima kluba i udruge kako bi roditelji mogli pratiti vaš rad. Ukoliko nemate podršku profesora, za pomoć se obratite Vijeću za provedbu i razvoj OŠ/SŠ programa.

NAKON SEMINARA/KAMPA/EVALUACIJE VODITELJA SAM DOBIO NEGATIVNE OCJENE. ŠTO MOGU UČINITI?

Jedna od obaveza volontera Hrvatskog debatnog društva je tražiti povratne informacije od kolega i mladih o kvaliteti napravljenog posla u svrhu unapređivanja vlastitih sposobnosti, znanja i vještina, prepoznati kada su nove sposobnosti, znanja i vještine potrebne te se dodatno se osposobiti i educirati. Negativne ocjene ne trebate shvatiti kao osobnu uvredu, već poticaj da iskreno preispitate svoje postupke, kvalitetu rada i sposobnosti. Savjetujte se sa suvoditeljem

(ako ga imate) i drugim kolegama iz Udruge o tome kako unaprijediti svoj rad. Obratite pozornost na kategorije rada u kojima ste dobili negativne ocjene, posebice komentare debatanata u kojima opisuju što ih je najviše smetalo. Daljnji postupci ovise o vrsti komentara. Primjerice, ako ste dobili negativne komentare na način iznošenja presude, možete to vježbati raditi pred kolegom ili se snimiti pa samostalno analizirati snimku. Za savjet se možete obratiti sucima - mentorima udruge. Ako ste nakon seminara dobili komentar da su vježbe i radionice bile dosadne ili neorganizirane, od pomoći vam mogu biti materijali Vijeća za metodologiju koji su objavljeni na mrežnim stranicama Udruge.

Treba imati na umu da debatanti ponekad znaju biti nezadovoljni s radom trenera/ sudaca zbog banalnih razloga poput različitog pristupa radu od njihovog klupskog voditelja ili presuđivanja protiv njih na natjecanjima. No, opetovane negativne ocjene morate shvatiti ozbiljno i na njih reagirati.

PROFESORI ILI RODITELJI PRIGOVARAJU ZBOG TEMA I TEZA O KOJIMA RAZGOVARAMO NA DEBATNIM SASTANCIMA ILI NATJECANJIMA JER IM SE NE SVIĐAJU ILI IH SMATRAJU KONTROVEZNIMA. ŠTO MOGU NAPRAVITI?

Neki od glavnih ciljeva debatnog programa Hrvatskog debatnog društva su razvoj kritičkog mišljenja i bolje upoznavanje društvenih problema i pitanja, stoga se teme i teze o kojima debatanti raspravljaju ponekad mogu činiti kontroverznima. Prilikom izbora tema i teza morate voditi računa o dobi debatanata i njihovoj sposobnosti pristupanju određenim problematikama (primjerice, u kojoj dobi je primjereno raspravljati o legalizaciji prostitucije). Ako ste samostalno izabrali spornu tezu, još jednom razmislite je li ona zaista primjerena debatantima. Za savjet se možete obratiti suvoditelju (ako ga imate) i drugim kolegama iz Udruge, posebice članovima Vijeća za teze. Ukoliko je teza izabrana od strane Vijeća za teze, možete ih zatražiti za službeno objašnjenje Udruge o tome zašto tezu smatraju primjerenom i važnom. Po potrebi organizirajte roditeljski sastanak na kojem ćete s roditeljima razgovarati o tezi, a neka na njemu sudjeluje i profesor koji je u školi zadužen za debatu.

Motivacija i rad u klubu

DEBATANTI SU POSTIGLI JAKO LOŠ REZULTAT NA ZADNJEM NATJECANJU. TREBAM LI NEŠTO PODUZETI AKO SE OTVORENO NE ŽALE?

Nevezano za reakcije debatanata, voditelj kluba uvijek treba razmišljati o motivaciji članova svojeg kluba te evaluirati svoj rad i pripreme za natjecanja, kao i zalaganje debatanata. Sukladno s tim, poželjno je napraviti promjene u pripremama za sljedeća natjecanja te riješiti nastali problem s vaše strane kao voditelja (kriva procjena vremena koje je potrebno za pripremu, kriva preraspodjela zadatka ili procjena razumijevanja) ili sa strane debatanata (manjak motivacije, nevoljnost u pripremi, nedovoljna kolegijalnost). Uz to, preporučljivo je s učenicima pričati o dojmovima s natjecanja i o iskustvu koje su stekli te im dati par riječi podrške nevezano za rezultat. Nakon svake značajne aktivnosti poput turnira, seminara ili dužih treninga bilo bi dobro održati dio sastanka za razgovor o dojmovima o aktivnosti te procesu priprema u odnosu na rezultate.

DEBATANTI POSTIŽU ODLIČNE REZULTATE I SAD SE PONAŠAJU BAHATO ILI ODBIJaju RADITI NA SEBI. ŠTO MOGU UČINITI?

Kod debatanata koji nižu uspjehe ili su izuzetno kompetitivni je važno raditi na grupnoj dinamici s ostalim debantima u klubu. Osim iznošenja vašeg stava kao voditelja o jednakoj važnosti svih debatanata i njihovog doprinosa, debatanti koji postanu bahati ili odbijaju raditi na sebi najčešće reagiraju na sugestiju ili poticaj na rad kad im se postavi novi zadatak ili nova odgovornost. S obzirom da je često riječ o iskusnijim debantima, moguće je početi pripremati te debatante za daljnji angažman u udruzi, kroz pripreme za rad sa mlađim debantima (tzv. *coaching* unutar kluba) ili za polaganje sudačkih ispita (moguće za maturante). Još jedan način rješavanja ovog problema je zadavanje grupnih zadataka prilikom kojih se učenike koji se ponašaju bahato stavlja u grupe s odgovornim ili manje iskusnim debantima. Na taj način ih se dovodi u situaciju odgovornosti ne samo prema sebi i vlastitom uspjehu, već i prema klubu i kolegama debantima.

DEBATANTI IMAJU VRLO INTENZIVAN ODNOŠ PREMA DEBATI. KAKO IH MOGU SMIRITI, A DA IH NE DEMOTIVIRAM?

Premda kao voditelji stremimo motiviranim debantima koji su predani radu kluba i zalažu se, moguće je susresti se sa debantima kojima je debata i druženje s debantima glavni izvor afirmacije sebe kao učenika i prijatelja. Iako je pohvalno da su debantti prijatelji i da provode vrijeme zajedno, to može postati problem ukoliko se debantti u potpunosti posvećuju samo debati i druženju sa debantima, a zapostavljaju druge aktivnosti ili društveni život. Kao voditelj imate velik utjecaj na debantante i u ovoj situaciji možete jedino poticati članove svog kluba na pohađanje dodatnih aktivnosti osim debate kako bi proširili polje interesa i na druženja barem s debantima drugih klubova kako se ne bi zatvorili u isključivi i uski krug prijatelja unutar svog kluba. Kao što će biti navedeno u dalnjim odgovorima, voditelj to može činiti kolegijalnim i

prijateljskim odnosom prema ostalim voditeljima i sucima te provođenjem aktivnosti na sastancima kojima svrha nije isključivo poticanje kompetitivnosti u debati te pripremama za natjecanja .

DEBATANT ŽELI NAPUSTITI DEBATNI KLUB, TREBAM LI POŠTOVATI NJEGOV IZBOR ILI GA POTAKNUTI NA OSTANAK U KLUBU?

Voditelji debatnih klubova trebaju biti podrška svojim debatantima i poštovati njihove odluke. Iskreno razgovarajte s debatantom o razlozima odlaska. Ukoliko je u pitanju razlog na koji možete utjecati (primjerice odnos između debatanata, nezadovoljstvo napretkom u debati itd.), u razgovoru s debatantom procijenite želi li debatant ostati ukoliko se zajedno posvetite rješavanju problema. Ukoliko je problem druge prirode, ili ga debatant ne želi rješavati, poštujte odluku o odlasku. Naglasite debatantu da se uvijek može vratiti u klub ili sudjelovati u drugim aktivnostima u organizaciji Udruge.

Sukobi i konflikt među debatantima

STVARAJU SE KONFLIKTI UNUTAR KLUBA JER JEDAN DIO DEBATANATA OSTVARUJE PUNO BOLJE REZULTATE OD OSTALIH. KAKO RAZRIJEŠITI NASTALE KONFLIKTE?

Debata je kompetitivna aktivnost, no rad i sudjelovanje u klubu to ne bi trebali biti. To znači da se debatni program i rad kluba ne bi trebao usmjeriti samo prema natjecanjima, premda se jedan dio debatnih aktivnosti kompetitivan. U radu s debatantima je važno uspostaviti odnos u kojem vi kao voditelji dajete podršku i jednakost odnosite prema debatantima nevezano za njihove (ne)uspjehe. To je moguće ostvariti kroz dodatnu pripremu i rad sa debatantima koji smatraju da trebaju poboljšanje, ali bez izdvajanja od ostalih članova kluba. Kao voditelj kluba, uputno je pratiti razvoj vaših debatanata i kroz debatne sastanke osigurati da svi učenici imaju jednakost predznanje i razumijevanje. Često to može značiti da neke vježbe ponavljate ili da se duže zadržavate na (ne)usvojenom sadržaju. Uz to treba imati na umu da se svi članovi kluba ne zalažu i ne posvećuju jednakost radu u klubu što često može rezultirati razlikama u uspjesima ekipa ili debatanata. Debata se, kao vrsta rada s mladima, zasniva na dobrovoljnem sudjelovanju debatanata i dobrovoljnoj količini rada, što je također potrebno istaknuti.

DEBATANTI IZOLIRAJU ILI SE RUGAJU JEDNOM DEBATANTU U KLUBU NA TEMELJU NJEGOVE RAZLIČITOSTI (NACIONALNE, VJERSKE, RODNE, SEKSUALNE ORIJENTACIJE I SL.). KAKO SE TREBAM PONAŠATI?

Voditelji debatnog kluba bi uz rad na debatnom formatu i pripremama za natjecanja trebali u sklopu godišnjeg plana aktivnosti i sastanaka kluba osigurati i sastanke na kojima se obrađuju specifične teme (primjerice: vrijednosti u debati, politički pojmovi, ekonomski pojmovi, ljudska prava ili općenito prava, analiza vijesti i slično) kroz koje bi debatanti trebali steći bolje razumijevanje svoje okoline. Voditelji na ruganje/ izoliranje trebali reagirati odvojenim razgovorom s debatantima koji su izolirali/ rugali se drugom debatantu te pokušati s njim doći do zaključka o nekorektnosti takvog ponašanja. To je moguće napraviti razgovorom u kojem se pokušavamo postaviti u poziciju žrtve ruganja i nakon toga pričati o tome kako bi se osjećali u toj poziciji. Uz to, važno je razgovarati sa debatantom kojem se rugalo i pružiti mu podršku. U ovakvim situacijama važno je razlikovati radi li se samo o zafrkavanju, ruganju ili se situacija ponavlja i preraste u bullying.

Kao što je navedeno u etičkim principima rada s mladima, voditelj mora poštovati rasne, nacionalne, vjerske, spolne, rodne, svjetonazorske, kulturne i sve druge različitosti sudionika aktivnosti udruge te mora izbjegavati bilo kakav oblik diskriminacije na temelju prije navedenih razlika. Vaša dužnost kao voditelja je osigurati da se svi učenici osjećaju sigurno u okruženju kluba. Ovakvu situaciju je moguće prevenirati sastancima ili zajedničkim razgovorima na kojima dogovorate pravila ponašanje i načela rada debatnog kluba sa učenicima (npr. poštovanje svih članova kluba, ne upadanje u riječ, dizanje ruke, javljanje 3 dana unaprijed ukoliko ću izostati, solidarno ponašanje, pomaganje u pripremama za natjecanja...).

DOLAZI DO OTVORENIH SUKOBA DEBATANATA IZ DVAJU ILI VIŠE KLUBOVA. ŠTO TREBAM UČINITI?

Debatanti su korisnici programa Hrvatskog debatnog društva te kroz rad klubova i aktivnosti udruge se redovito vidaju s debatantima drugih klubova. Upravo zbog toga što aktivnosti udruge uključuju velik broj korisnika, voditelji i suci moraju svojim ponašanjem pružati primjer ponašanja prema kolegama i ostalim članovima/volонterima, ali i osiguravati da debatanti imaju kolegjalne ili u najmanju ruku korektne međusobne odnose. Obzirom na to da je debata i kompetitivna aktivnost, lako je moguće da dolazi do antagonizama između debatanata, čak i cijelih klubova. Kao što je poznato, moguće je da različiti klubovi imaju različite pristupe debati i svoje specifičnosti u izričaju, stilu, čak i ponašanju pa je moguće da različitosti između klubova dovode do sukoba ili antagonizama. Ključnu ulogu u prevenciji sukoba i rješavanju sukoba imaju voditelji i to u odnosu prema:

bivšim debatantima

sadašnjim debatantima

Debatanti se nerijetko ugledaju na ponašanje voditelja te ukoliko prepoznaju ili vide da voditelj ima negativne stavove prema drugim voditeljima ili klubovima, nerijetko ih (kolektivno) preuzimaju. Voditelj, dakle, mora biti oprezan zato što debatanti mogu interpretirati ili čak preuzeti njegove stavove. U slučaju da se to već dogodilo, kao voditelj morate razgovarati s debatantima o njihovom (negativnom) ponašanju uz promjenu vlastitog ponašanja te prestati iskazivati osobne stavove o ostalim voditeljima/klubovima. Ukoliko ovo nije bio slučaj i debatanti su samostalno razvili sukobe i antagonizme prema ostalim klubovima, prvo je potrebno da voditelji spornih klubova razgovaraju o nastaloj situaciji s ciljem nalaska mogućeg rješenja problema, te uz to razgovaraju s debatantima iz svog kluba i nađu uzrok problema. Debata je kompetitivna aktivnost, ali baš zato što su njezine aktivnosti natjecateljske, ona treba debatante učiti poštovati kolege debatante unutar i izvan kluba, te poticati na "fer" odnošenje prema natjecanju i natjecateljima. Važno je s debatantima razgovarati o tome da je unatoč razlikama i mogućim rivalstvima debata aktivnost koja treba poticati na suradnju i zdravu kompetitivnost, uz uvažavanje različitosti u stavovima.

OTKRIJ SAM DA DEBATANTI TIJEKOM AKTIVNOSTI KONZUMIRAJU NEZAKONITA SREDSTVA. ŠTO TREBAM NAPRAVITI?

Jedan od glavnih principa na kojima se temelji rad s mladima jest zaštita njihove dobrobiti i sigurnosti, stoga morate djelovati u skladu s tim principom. Osim toga, kao volonter Hrvatskog debatnog društva dužni ste djelovati u skladu sa zakonom te pravilima škola i drugih ustanova u kojima se provode aktivnosti udruge. Debatanti trebaju biti upoznati s pravilima ponašanja za vrijeme provođenja aktivnosti udruge, kao i s posljedicama kršenja tih pravila. Ukoliko primijetite da debatanti konzumiraju nezakonita sredstva, ista im trebate oduzeti te o tome obavijestiti organizatora aktivnosti i njihovog voditelja, odnosno osobu pod čijom su odgovornosti za vrijeme

trajanja aktivnosti. Odgovorna osoba treba obavijestiti roditelje debatanata, a debatanti trebaju biti isključeni s ostatka aktivnosti i biti pod nadzorom dok su pod utjecajem nezakonitih supstanci.

DEBATANT MI JE REKAO DA JE UČINIO NEŠTO ILEGALNO. ŠTO TREBAM NAPRAVITI?

Jedan od glavnih principa na kojima se temelji rad s mladima jest zaštita njihove dobrobiti i sigurnosti, stoga morate djelovati u skladu s tim principom. Kao volonter Hrvatskog debatnog društva dužni ste djelovati u skladu sa zakonom te pravilima škola i drugih ustanova u kojima se provode aktivnosti udruge. Debatanti trebaju biti upoznati s pravilima ponašanja za vrijeme provođenja aktivnosti udruge, kao i posljedicama kršenja tih pravila. Odnos s debatantom ne podrazumijeva tajnost, već povjerljivost, što znači da informaciju o ilegalnom činu možete podijeliti u svrhu očuvanja dobrobiti i sigurnosti debatanta, kao i ostalih članova društva. Ukoliko je ilegalan čin počinjen u debatantovom slobodnom vremenu, o njemu trebate obavijestiti roditelja te nadležnu instituciju. Ukoliko je ilegalan čin počinjen za vrijeme trajanja aktivnosti udruge, o tome trebate obavijestiti i organizatora aktivnosti. Prije nego što se odlučite sami prijaviti slučaj, bilo bi dobro da debatanta pokušate osnažiti da on to učini sam nudeći mu potporu, razumijevanje i znanje o tome kome se treba obratiti. Ako debatant to ne želi učiniti sam, morate mu najaviti kako ćete obavijestiti nadležne službe i osobe. Moguće je da će ova situacija narušiti odnos povjerenja debatanta i voditelja, no u ovoj situaciji je to manja šteta od narušene dobrobiti i sigurnosti debatanta i društva.

DEBATANT SE RASPLAKAO TIJEKOM PRESUDE/DEBATE. TREBAM LI NEŠTO PODUZETI?

Ukoliko se debatant rasplače tijekom presude, važno je da to ne prođe neprimijećeno od strane suca. Ako presuda još uvijek traje, bilo bi dobro što više skratiti njeno trajanje (primjerice ponuditi ekipama da individualnu povratnu informaciju dobiju kasnije). Debatantu koji plače morate dati do znanja da ste primjetili kako nije dobro i da ćete s njim razgovarati o tome. Primjerice, možete reći: "Vidim da nisi dobro, želiš li nakrako izaći sam ili s prijateljem, ili ostati u učionici? S presudom smo gotovi za minutu." Po završetku presude trebate pričekati da debatanti druge ekipe i gledatelji odu van iz učionice ili izaći van s debatantom koji plače. Dok razgovarate s debatantom poželjno je da je s njim i ostatak njegove ekipe kako bi mu pružili potporu i smanjili neugodu. Dakako, to trebate izbjegći ukoliko imate razloga vjerovati da je razlog debatantova plača upravo njegova ekipa. Pri razgovoru s debatantom trebate pokazati razumijevanje i empatiju. To možete učiniti tako da umjesto da ga "rešetate" pitanjima i savjetujete, debatanta aktivno slušate o tome što ga je pogodilo. To podrazumijeva pitanja poput: "Što je dovelo do toga da plačeš?" ili "Kako to da plačeš?" i zatim pozorno slušanje debatantovog odgovora. Ako debatant u govoru napravi dužu pauzu u kojoj očekuje vaš odgovor, najbolje je parafrasirati i reflektirati njegove osjećaje. Dakle, provjerite jeste li dobro shvatili osjećaje koje je iskazao i izjave koje je dao. Na primjer, možete to učiniti ovako: "Čini mi se da se osjećaš tužno jer smatraš kako nisi održao dobar govor" ili "Brine te da će tvoja ekipa biti ljuta na tebe jer si zaboravila iznijeti argument". Na taj način ste debatantu dali do znanja da vam je ono što govorи važno i da ga se trudite razumjeti.

Na kraju razgovora biste trebali motivirati debatanta za daljnje debatiranje. To bi bilo najbolje učiniti tako da mu kažete da vjeruje da će u sljedećoj debati biti bolji, da se na neugodnim iskustvima uči i slično. Nakon razgovora bilo bi dobro obavijestiti voditelja o situaciji kako bi voditelj mogao raditi na osnaživanju i motiviranju debatanta u klubu. Osobito je važno da obavijestite voditelja ako je uzrok plača neugodna ekipna klima ili neki ozbiljniji problem.

Ukoliko debatant s vama ne želi razgovarati nakon presude trebate poštovati njegovu odluku i obavijestiti njegovog voditelja o situaciji. Moguće je da će debatant htjeti razgovarati s voditeljem, a ne i sucem, jer u voditelja ima više povjerenja.

Psihosocijalni problemi

KROZ RAD S DEBATANTOM SAZNAO SAM DA IMA PROBLEM ILI POREMEĆAJ PSIHIČKE PRIRODE (NPR. POREMEĆAJ U PREHRANI, DEPRESIJU, ŽRTVA JE ZLOSTAVLJANJA I SLIČNO). ŠTO TREBAM UČINITI?

Jedan od glavnih principa na kojima se temelji rad s mladima jest zaštita njihove dobrobiti i sigurnosti, zbog čega je obavezno djelovati i zaštititi debatanta ukoliko saznate da netko ili nešto ugrožava njegovu dobrobit. Važno je da ste svjesni da navedeni problemi prelaze vaše mogućnosti i kompetencije da direktno pomognete, odnosno da se morate obratiti nadležnim institucijama ili stručnjacima. U kontekstu rada u školi najbolje je djelovati tako da se обратите profesoru koji je zadužen za debatni klub ili stručnoj službi škole (pedagogu ili psihologu) koji bi zatim, ovisno o situaciji, trebali obavijestiti roditelje, policiju, socijalnu službu ili druge nadležne osobe i institucije. Ukoliko škola ne shvaća ozbiljno probleme koje ste iznijeli, tada je potrebno da sami alarmirate nadležne osobe i institucije. U tom slučaju se možete za potporu obratit Vijećima ili Upravnom odboru Hrvatskog debatnog društva.

DEBATANT MI SE OBRATIO S NEKIM SVOJIM PROBLEMIMA (NPR. DA JE ZLOSTAVLJAN ILI DA BOLUJE OD PSIHIČKOG POREMEĆAJA), NO MOLI ME DA IH NIKOME NE PRENESEM. TREBAM LI SE OBRATITI DRUGIMA ZA POMOĆ?

Kao što je objašnjeno u etičkim principima rada Udruge, postoji razlika između tajnosti i povjerljivosti odnosa. Odnos s debatantima ne podrazumijeva tajnost, to jest da nikome ne kažete informacije koje ste dobili od debatanata, već povjerljivost, da informacije koje vam je debatant rekao govorite drugima jedino ako procijenite da je to u interesu očuvanja njegove dobrobiti i sigurnosti, a ne iz zabave ili drugih razloga. Dakle, s obzirom da gore navedeni problemi upućuju na to da je dobrobit i sigurnost debatanta ugrožena, morate prenijeti te informacije nadležnim osobama i institucijama. Naravno, prije nego što se odlučite sami obratiti drugima za pomoć, bilo bi dobro da debatanta pokušate osnažiti da on to učini sam nudeći mu potporu, razumijevanje i znanje o tome kome se treba obratiti. Ako debatant to ne želi učiniti sam, morate mu najaviti kako će obavijestiti nadležne službe i osobe. Važno je debatantu objasniti koja je uloga voditelja te koja je razlika tajnosti i povjerljivosti. Moguće je da će ova situacija narušiti odnos povjerenja debatanta i voditelja, no u ovoj situaciji je to manja šteta od narušene dobrobiti i sigurnosti debatanta.

Odnos prema debatantima

MOGU LI DIJELITI S DEBATANTIMA OSOBNE PROBLEME? KOLIKO BLIZAK/INTIMANODNOS TREBAMO GRADITI?

S debatantima trebate imati profesionalan odnos s prijateljskim pristupom - oni nisu vaši prijatelji i nisu dio vašeg privatnog života. Nemojte s njima dijeliti svoje osobne probleme. Iznimka može biti razgovor u kojem vlastitim iskustvom želite potaknuti razvoj debatanta, steći njegovo povjerenje ili ojačati vaš odnos, ali ni tada taj razgovor ne smije izgledati kao razgovor između prijatelja u kojem vi od debatanta tražite savjete ili emocionalnu podršku. Također, ako ste vidno uzrujani tijekom sastanka i debatanti vas pitaju muči li vas nešto, poželjno je da im ne lažete već otvoreno kažete što vas brine. Primjerice, "prekinuo sam vezu", bojam se da će pasti godinu na fakultetu" i slično nisu neprimjereni odgovori. Naravno, ne trebate ulaziti u daljnje detalje.

Posebno je važno izbjegavati uspostavljanje i održavanje bliskih emocionalnih, odnosno intimnih odnosa s maloljetnicima u kontekstu rada s mladima. Osobe koje rade s maloljetnicima se temeljem svog rada nalaze u poziciji autoriteta, što u svaki bliski emocionalni, pa i prijateljski odnos s maloljetnikom unosi nejednakost. Ova nejednakost može izazvati emocionalni stres kod učenika koji u slučaju uspostavljanja takvih odnosa više nemaju načina sudjelovati u aktivnostima Udruge bez da je to isprepleteno s osobnim odnosom prema volonteru. Primjerice, odluke poput prestanka bavljenja debatom, nastup na turniru ili rad u klubu postaju vezane uz osobne odnose s mentorom umjesto uz vlastite interese, a kritike na račun rada postaje sve teže razlučiti od osobnih razmirica.

Ovi su rizici u radu s mladima veliki, a zbog strukture rada Hrvatskog debatnog društva, gdje su većina radnika s mladima i sami mlade osobe, su još veći budući da je dobna granica između volontera i korisnika aktivnosti mala. Volonter je u kontekstu rada u debatnom klubu, suđenja i slično osoba na poziciji autoriteta, ali s prijateljskim i neformalnim pristupom u radu. Prirodno je da ljudi, pa tako i mlade osobe, traže emocionalno bliske i/ili intimne odnose s osobama na poziciji autoriteta ukoliko one to svojim ponašanjem dozvole ili ohrabre, a svima imponira pažnja nekoga koga smatramo zanimljivim, odraslijim i općenito autoritetom. Zbog toga je važno osvijestiti svoju poziciju u radu s mladima i aktivno paziti da ne iskoristavamo svoj volonterski rad za stvaranje osobne koristi u vodi prisnih odnosa s korisnicima.

Obzirom da volonterski rad uključuje i velike grupe mladih osoba posebno je nekorektno razvijati bliske odnose samo s nekim jer si vaši korisnici mogu opravdano postavljati pitanja poput "Što nije u redu sa mnjom da se voditelj/ trener/ sudac želi družiti s nekim od mojih kolega, a ne sa mnjom?".

Normalno je da će u toku vašeg rada biti situacija kada razgovarate s učenicima u njihovim problemima neformalnim temama i postoji nekoliko načina da izbjegnete probleme prevelikog vezivanja učenika za vas. Takve razgovore vodite otvoreno odnosno da su vaši kolege upoznati

s time da ih vodite, osigurajte da svi učenici znaju da mogu razgovarati s vama i da ih vodite u okružju koje ne potiče osjećaj kod učenika da se radi prijateljstvu. To znači da se takvi razgovori vode u ucioncama u školi ili u kontekstu gdje je jasno kao su svi mogli pristupiti vama, ne na druženjima organiziranim posebno sa jednim učenikom, privatnim kavama itd.

Smisao rada s mladima je nikada ne dovoditi mlade u situacije u kojima se mogu osjećati manje vrijedno, ugroženo ili iskorištavano, a ulazak u bliske odnosne s korisnicima, čak i ako su potpuno platosnkog karaktera, nužno dovodi do takvih situacija.

JE LI IKADA U REDU ZAGRLITI DEBATANTA?

S obzirom na to da se zagrljajem mogu iskazati mnoge emocije, od sreće preko podrške do utjehe, taj oblik interakcije se često javlja u radu s mladima. No, treba imati na umu da sve osobe ne reagiraju jednako na fizički kontakt. Smijete prihvati zagrljavaj kad ga debatant inicira. Ukoliko vi želite inicirati zagrljavaj, provjerite je li debatantu to ugodno pitanjem "Smijem li te zagrliti?". Ukoliko nije, alternativni načini kontakta su rukovanje, "daj 5" ili jednostavan osmijeh.

Ne zaboravite, i vi smijete i trebate odbiti zagrljavaj ako vam taj oblik kontakta s debatantom nije ugodan. Prilikom zagrljaja držite ruke u predjelu lopatica, a donji dio tijela odvojen od debatantovog. Pazite da fizičkim kontaktom ne favorizirate samo određene debatante. Pozitivna je praksa da se ovaj oblik interakcije ne odvija na mjestima koja su zatvorena, odnosno kada ste sami u sobi s debatantom.

JE LI U REDU ZALJUBITI SE U DEBATANTA? ŠTO TREBAM NAPRAVITI AKO SE TO DOGODI MENI, A ŠTO AKO SE DOGODI MOM KOLEGI?

Iako je nemoguće kontrolirati u koga ćete se zaljubiti, nužno je kontrolirati svoje postupke ako se zaljubite u debatanta. U tom slučaju birate između dvije opcije: a) svjesno ne poduzimati korake koji mogu dovesti do intimnog odnosa s debatantom ili b) svjesno poduzimati korake koji mogu dovesti do intimnog odnosa s debatantom. Stupanje u intimne odnose s debatantima je strogo zabranjeno (bez obzira na razliku u godinama ili punoljetnost debatanta). Osim što predstavlja kršenje Etičkog kodeksa zbog mogućnosti manipulacije i utjecaja na razvoj debatanta, u ovisnosti o razlici u godinama stupanje u intimne odnose s debatantom može biti i protuzakonito te dovesti do kaznene odgovornosti. Čak i kada nije protuzakonito, stupanje u intimne odnose s debatantima ne može biti etično zbog nemogućnosti održavanja profesionalnog odnosa. Čak i kada niste izravno odgovorni za debatanta na treninzima, natjecanjima ili kampovima, vi ste i dalje u ulozi volontera, a on korisnika usluge koju Hrvatsko debatno društvo pruža. Osim toga, dopuštanje takvih odnosa šalje poruku i drugim volonterima i korisnicima da su takvi intimni odnosi prihvatljni. Distanciranje od debatanta možete postići zamjenom s kolegom, prestankom volontiranja ili u slučaju da debatant prestane biti korisnik usluga Udruge.

Također, zabranjeno je ponašanje koje se može smatrati vrbovanjem ili poticanjem debatanata na zaljubljivanje u volontere. Vrbovanje maloljetnika je uspostavljanje i održavanje emocionalnog odnosa s maloljetnikom, ponekad i njegovim prijateljima i članovima obitelji, s ciljem ostvarivanja romantičnog i/ili seksualnog kontakta. Vrbovanje maloljetnika je manipulacija koja ga čini podložnim iskorištavanju i neprihvatljivo je bez obzira na to je li cilj vrbovanja ostvaren nakon navršavanja punoljetnosti ili prestanka formalnog rada s mladom osobom. Vrbovanje utječe na percepciju maloljetnika, zbog čega se mete vrbovanja često osjećaju kao sudionici u vlastitom iskorištavanju ili pak ne prepoznaju da su žrtve iskorištavanja.

Ukoliko vaš kolega ima intimne odnose s debatantom morate ga prijaviti Upravnom odboru udruge. Dobrobit mlade osobe mora biti ispred kolegijalnosti.

ŠTO TREBAM UČINITI AKO SE DEBATANT ZALJUBI U MENE?

Kao što to ne možete napraviti vi, niti debatanti ne mogu izabrati u koga će se zaljubiti. U slučaju da se debatant zaljubi u vas, morate svjesno izbjegći korake koji mogu dovesti do intimnog odnosa s debatantom. Stupanje u intimne odnose s debatantima je strogo zabranjeno (bez obzira na razliku u godinama). Osim što predstavlja kršenje Etičkog kodeksa zbog mogućnosti manipulacije i utjecaja na razvoj debatanta, u ovisnosti o razlici u godinama stupanje u intimne odnose s debatantom može biti i protuzakonito te dovesti do kaznene odgovornosti. Čak i kada nije protuzakonito, stupanje u intimne odnose s debatantima ne može biti etično zbog nemogućnosti održavanja profesionalnog odnosa. Distanciranje od debatanta možete postići zamjenom s kolegom, prestankom volontiranja ili u slučaju da debatant prestane biti korisnik usluga Udruge.

U slučaju da se netko od korisnika i zaljubi u volontera, o tome bi trebalo razgovarati sa supervizorom volonitranja ako ga imate, članovima Vijeća za metodologiju ili Upravnog odbora. U takvim situacijama transparentnost je najbolji način za izbjegavanje problema. Ovaj proces može započeti sam volonter ili njegovi kolege.

SMIJEM LI PRIHVAĆATI DEBATANTSKE ZAHTJEVE ZA PRIJATELJSTVO NA SOCIJALNIM MREŽAMA? KAKO SE TREBAM PONAŠATI U INTERAKCIJI S DEBATANTIMA NA SOCIJALNIM MREŽAMA?

Kao radnici s mladima i volonteri udruge, naravno, smijete prihvati zahtjeve za prijateljstvo. Međutim, postoje dva uvjeta na koje ste dužni pripaziti.

Ukoliko na društvene mreže sami postavljate sadržaj koji je neprimjeren za dijeljenje s učenicima korisnicima udruge obzirom na vašu ulogu volontera, ne bi trebali prihvati takve zahtjeve. Važno je imati na umu da u svojim interakcijama s korisnicima udruge predstavljate udrugu, kao i to da kao volonteri imate odgovornost prema korisnicima, njihovim roditeljima, pa čak i školama. Ovu smjernicu možete koristiti kao prizmu pri određivanju toga koji je sadržaj koji dijelite na društvenim mrežama primjereno ako na te iste društvene mreže želite dodati korisnike udruge. Ako na svom

profilu dijelite tekstove, fotografije ili snimke koje bi mogle izazvati neugodnosti s roditeljima korisnika ili školama, takav bi sadržaj trebali ili prestati dijeliti, ili biste trebali odbiti zahtjeve korisnika za prijateljstvo. Alternativno, ovisno o opcijama društvenih mreža i postavkama privatnosti odnosno kategorijama ljudi s kojima ste povezani možete napraviti posebnu kategoriju za učenike kojom osiguravate da oni nisu u mogućnosti doći do svog sadržaja kojeg objavljujete iako ste s njima povezani preko mreža.

Osim sadržaja koji sami dijelite, u kontaktu s korisnicima udruge na društvenim mrežama važan je i sadržaj koji oni dijele. Volonteri udruge na društvenim mrežama ne smiju stupati u interakciju sa sadržajem o korisnicima udruge koji je neprimjerjen obzirom na poziciju volontera kao radnika s mladima. Jedna od specifičnosti društvenih mreža je to što omogućavaju dijeljenje sadržaja koji bi se mogao smatrati privatnim, ali zbog čina dijeljenja na društvenim mrežama postaje potpuno ili djelomično javan. Unatoč tome, vaša odgovornost prema korisnicima udruge ostaje ista i u slučaju interakcije s korisnicima na društvenim mrežama reflektira smjernice prethodno navedene u kategoriji odnosa s korisnicima udruge. Dakle, iako korisnici udruge samoinicijativno dijele takav sadržaj, vi morate imati na umu da ste kao volonteri udruge radnici s mladima koji su u odnosu na korisnike stariji, u poziciji autoriteta i kao takvi ne smijete lajkati, komentirati ili drugačije stupati u interakciju s neprimjerjenim sadržajem. Vrlo jednostavno, ukoliko učenici objavljaju sadržaj vezan za debatu, školovanje, vaš rad ili rad HDD-a odnosno vašeg kluba interakcija je vjerojatno dobrodošla i primjerena. Ukoliko objavljaju sadržaj koji se tiče njihovih života izvan debate vrlo je mala vjerojatnost da je interakcija s vama kao voditeljem/sucem/trenerom potrebna i primjerena.

Volontiranje i kolegijalnost u udruzi

U PRIVATNOM SAM SUKOBU/NE SLAŽEM SE S VOLONTEROM S KOJIM MORAM RADITI NA NEKOM PROJEKTU. ŠTO MOGU UČINITI?

Razlikovanje privatnog od profesionalnog života je vrlo važno u radu s mladima. Ukoliko ste u sukobu s nekim od kolega, probajte taj sukob riješiti otvorenim i iskrenim razgovorom. Po potrebi se možete obratiti za pomoć i medijaciju drugim kolegama iz udruge. Čak i ako ne možete u potpunosti riješiti problem, dogovorite se s kolegom da sukob stavite sa strane kako bi vaše zajedničko sudjelovanje u aktivnostima udruge bilo profesionalno. Ukoliko je zbog sukoba zajednički rad zaista nemoguć, obratite se organizatorima aktivnosti kako bi se vama i/ili kolegi pronašle zamjene. Ključno je sve aktivnosti udruge organizirati na profesionalan način te da se istovremeno svi sudionici osjećaju sigurno.

BI LI VOLONTERI TREBALI SVOJE KONFLIKTE RJEŠAVATI PRED DEBATANTIMA?

Kao voditelji i suci ne smijete rješavati niti privatne niti profesionalne sukobe pred debatantima i ostalim korisnicima usluga udruge. Takav način razrješavanja sukoba ponajviše šteti vašem autoritetu kao voditelja te može dovesti do razdora među debatantima u klub. Sve svoje sukobe trebate rješavati na primjeren način, iskrenim i otvorenim razgovorom. Za pomoć i medijaciju u rješavanju sukoba se možete javiti drugim kolegama iz udruge. Ukoliko zbog sukoba dolazi do ometanja provođenja aktivnosti udruge, obratite se organizatorima aktivnosti kako bi se vama i/ili kolegi pronašle zamjene.

KAKO TREBAM REAGIRATI NA NEETIČNU PRAKSU SVOG KOLEGE? MORAM LI GA PRIJAVITI NADLEŽNIMA (NADLEŽNOM PROFESORU, ŠKOLSKOM PEDAGOGU, UPRAVNOM ODBORU UDRUGE, POLICIJI) ILI ZBOG KOLEGIJALNOSTI NE TREBAM REAGIRATI?

Jedan od glavnih principa na kojima se temelji rad s mladima jest zaštita njihove dobrobiti i sigurnosti, stoga morate djelovati u skladu s tim principom. Osim toga, kao volonter Hrvatskog debatnog društva, dužni ste djelovati u skladu sa zakonom te pravilima škola i drugih ustanova u kojima se provode aktivnosti udruge. Ukoliko postupci nekog volontera nisu u skladu s Volonterskim ugovorom i Etičkim kodeksom udruge, mora mu se na to ukazati i spriječiti ponavljanje takvih postupaka. Prije obavještavanja Upravnog odbora udruge, otvoreno i iskreno razgovarajte s kolegom o njegovim postupcima te mu objasnite zašto ste dužni prijaviti ga. U ovisnosti o prirodi problema, ili vi ili predstavnici udruge trebaju obavijestiti i nadležne institucije (školu, policiju, itd.). Dobrobit mlađih osoba štiti se poštovanjem zakona i pravila škola i drugih ustanova u kojima se provode aktivnosti udruge, a ona mora biti ispred kolegijalnosti.

DEBATANT IZ DRUGOG KLUBA MI SE POŽALIO NA SVOG VODITELJA ILI SAM TO DOZNAO PREKO SVOJIH DEBATA NATA.

ŠTO TREBAM NAPRAVITI?

Vaša reakcija kao voditelja treba biti na tragu prijašnjih odgovora - promišljena i kolegijalna, ali na način da štitite interes (svojih i tuđih) debatanata. Uputno je pričati s debatantima te dozнати cijelu njihovu stranu priče, no nevezano za vašu procjenu ozbiljnosti situacije, trebate se obratiti voditelju o kojem je riječ. Vaša komunikacija s drugim voditeljem mora biti pristojna i u dobroj namjeri, obzirom na to da vam je u interesu da drugi voditelj uvaži kritike koje mu prenose te razmisli na koji način može najbolje promijeniti svoje ponašanje. Taj voditelj bi trebao, isto kao i vi, iskreno i otvoreno pričati o mogućim nezadovoljstvima s debatantima i raditi na svojem ponašanju. Ukoliko se kritike na voditelja nastave, potrebno je o njima obavijestiti Vijeće za provedbu i razvoj OŠ/SŠ programa ili, ukoliko je vaša procjena ozbiljnosti situacije veća, Upravni odbor.

DEBATANTI KOMENTIRAJU KAKO NEKI SUDAC/VODITELJ LOŠE OBAVLJA SVOJ POSAO I PITAJU ME ZA MIŠLJENJE. KAKO TREBAM REAGIRATI?

Voditelji bi nakon svakog natjecanja i aktivnosti trebalo na sastanku provesti evaluaciju iskustava debatanata. To podrazumijeva razgovor o njihovim očekivanjima prije natjecanja, zadovoljstvu sa svojim i ekipnim angažmanom i rezultatom, ali i dojmovima o ekipama protiv kojih su debatirali te sucima koji su im sudili. Ovo je važno raditi kako bi mogli unaprijediti debatni program i skupiti prijedloge za poboljšanje našeg rada kao voditelja, ali i ostalih volontera. Treba saslušati dojmove i iskustva debatanata, ali i moguće glasine koje su čuli od drugih debatanata. Tek nakon što saslušate učenike možete procijeniti točnost informacije, ali je važno da ne dijelite svoje osobne stavove s debatantima. Potrebno je obratiti se spornom volonteru, pričati s njim o dojmovima debatanata te ga uputiti na potencijalni problem koji je nastao. To treba biti napravljeno kolegijalno i u svrhu poboljšanja rada naših volontera, a ne agresivno i napadno. U duhu toga, s debatantima ne smijete dijeliti svoja osobna mišljenja o kolegama volonterima, ali ih trebate saslušati i procijeniti njihove kritike te im reći da ćete pričati o njihovim problemima sa spornim volonterom. Treba imati na umu da debatanti često znaju biti nezadovoljni radom nekog suca zbog banalnih razloga poput presuđivanja protiv njih, nedovoljnog angažmana u presudi za njihove individualne komentare ili "davanja preniskih individualnih bodova". Upravo zbog toga je važno da procijenite ozbiljnost kritika i žalbi na suce i sukladno s tim reagirate.

DEBATANTI SE ŽALE NA SUĐENJE ILI PONAŠANJE NEKOGA SUCA. PREMA ONOME ŠTO GOVORE, SUDAC JE DONIO NELOGIČNU PRESUDU ILI SE PONIO NEKOREKTNO. ŠTO TREBAM NAPRAVITI U OVOJ SITUACIJI?

Iako se iz onog što debatanti govore čini kako je presuda nelogična ili ponašanje suca neprimjereno, voditelj ne bi automatski trebao donositi zaključke o tome iz dva razloga. Prvo, uvijek postoji mogućnost da je došlo do šuma u komunikaciji između suca i debatanata pa da njihova interpretacija situacije nije jedina moguća. Drugo, čak i ako je sudac loše studio ili se

ponašao nekorektno, nemate ga pravo prikazivati kao nesposobnog ili lošeg suca jer je moguće da se radi o izoliranom slučaju ili da bi sudac uz određenu edukaciju ili samo razgovor mogao popraviti dosadašnje ponašanje. Iz tih razloga debatante treba saslušati i umiriti time da ćete kao voditelj saznati što se dogodilo i ovisno o tome s debatantima donijeti odluku o dalnjem djelovanju.

Za početak, kao voditelj trebate razgovarati sa sucem i pokušati utvrditi radi li se o šumu u komunikaciji između suca i debatanata ili o stvarnom problemu u suđenju. Ako procijenite da se radi samo o šumu u komunikaciji, debatantima treba još jednom prenijeti objašnjenje presude ili zamoliti suca da to još jednom učini. Ukoliko ste nakon razgovora sa sucem i vi stekli dojam da je presuda neologična ili da se sudac neprimjereno ponaša, u suradnji s debatantima trebate donijeti odluku o dalnjim koracima. Ukoliko se radi o problemu s presudom ili ponašanjem koje je nekorektno, trebate osnažiti debatante da sami napišu evaluaciju suca u kojoj objašnjavaju problem s kojim su se suočili. Ukoliko se radi o težem prekršaju poput potpuno neprimjerенog ponašanja tijekom debate ili presude, trebate samostalno napisati žalbu upućenu Vijeću za provedbu i razvoj OŠ/SŠ programa ili, ukoliko je situacija iznimno ozbiljna, Upravnom odboru.

VODITELJI KOJI NISU VOLONTERI SE TIJEKOM PROVOĐENJA AKTIVNOSTI UDRUGE NE PONAŠAJU U SKLADU S ETIČKIM PRINCIPIMA. ŠTO TREBAM UČINITI?

Iako nemaju potpisani Volonterski ugovor s Hrvatskim debatnim društvom, svi punoljetni sudionici aktivnosti u organizaciji udruge koji nisu debatanti ili korisnici aktivnosti udruge bi se trebali pridržavati etičkih i profesionalnih principa za vrijeme trajanja aktivnosti. Ti su principi osmišljeni kako bi očuvali dobrobit i sigurnost mladih. O neprimjerrenom ponašanju obavijestite organizatora aktivnosti koji će u iskrenom i otvorenom razgovoru s voditeljima pričati o važnosti pridržavanja navedenih principa.

DEBATANTI KORISTE NEPRIMJEREN JEZIK TIJEKOM AKTIVNOSTI. ŠTO MOGU NAPRAVITI?

Budući da debatni program nije dio formalnog obrazovanja, tijekom trajanja treninga ili rada u klubu ne morate inzistirati na formalnom jeziku, primjerice uporabi standardnog hrvatskog jezika umjesto lokalizama i slično. Ipak, važno je da održavate određenu razinu formalnosti u komunikaciji koja se prvenstveno odnosi na to da jezik koji se koristi ne vrijeđa druge sudionika treninga. Nemoguće je dati jednostavan odgovor na pitanje gdje se ta granica nalazi. Primjerice, može se pretpostaviti da većinu u skupini debatanata ne bi uvrijedila poneka psovka ili sličan oblik neprimjerene komunikacije, no prevladavanje takvog govora ipak izaziva neugodu u većini sudionika.

Zbog toga je važno da volonter prepozna granicu između neformalne komunikacije i komunikacije koja u sudionicima izaziva neugodu i reagira opominjući debatante kad pređu tu granicu. Postoje i vrlo čvrste granice koje se nikako ne bi smjele preći. Volonter nikako ne bi smio dozvoliti jezik

koji je uvredljiv za određene skupine u društvu, govor mržnje ili pozivanje na nasilje prema nekim skupinama. U tim situacijama morate odmah reagirati i debatanta upozoriti na njegovo ponašanje te utjecaj tog ponašanja na druge. Ukoliko se ponašanje nastavi treba razmisliti i o dalnjim koracima poput razgovora s nadležnom osobom u školi ili isključivanja s nekih ili svih aktivnosti u organizaciji Hrvatskog debatnog društva.

Još jedna važna napomena za voditelje je da socijalno učenje ima vrlo velik značaj u debati. To znači da debatanti uče promatrajući svoje voditelje i ponavljajući njihova ponašanja s više ili manje razumijevanja značenja tog ponašanja. Upravo zato što je voditelj model debatantima treba voditi mnogo računa o primjeru koji im daje, pa ako želi da debatanti u komunikaciji budu tolerantni i koriste primjerjen jezik, treba to činiti i sam.

Ova uputa mijenja se ukoliko se radi o debatama na turnirima gdje se sukladno pravilima mora inzistirati na što manjoj upotrebi engleskih riječi i potrebno je sankcionirati bilo kakve psovke.

DEBATANT NE PONAŠA U SKLADU S VRJEDNOSTIMA KOJE PROMIČE HRVATSKO DEBATNO DRUŠTVO. ŠTO TREBAM NAPRAVITI?

Kao što je navedeno u etičkim principima, volonteri nemaju pravo nametati svoje stavove i uvjerenja debatantima. Dakle, debatanti imaju pravo na svoja mišljenja, uvjerenja i djelovanje koji ponekad i nisu u skladu s onim za što se zalaže Hrvatsko debatno društvo. Ipak, kao voditelj trebate balansirati između prava debatanata na vlastito mišljenje i onih situacija u kojima takva mišljenja debatanata narušavaju dobrobit i sigurnost drugih debatanata. U slučaju da debatant svojim ponašanjem koje nije u skladu s vrijednostima udruge nanosi štetu drugima, primjerice zbog rasne, vjerske ili druge netrpeljivosti vrijeđa druge sudionike aktivnosti udruge, obavezni ste djelovati. To znači da morate ukazati debatantu na njegovo ponašanje, osjećaje i posljedice koje to konkretno ponašanje izaziva u drugima. Ukoliko debatant nastavi s neprihvatljivim ponašanjem i nakon više upozorenja, trebali biste uključiti i druge koji mogu pomoći, primjerice profesora koji je u školi zadužen za debatu. Ovo, dakako, i dalje ne znači da se imate pravo miješati u svako ponašanje debatanta koje nije u skladu s vrijednostima udruge, već samo ono koje vidite tijekom debatantovog sudjelovanja u aktivnostima udruge ili koje ima posljedice za sudionike u tim aktivnostima. Dakle, ako debatant u svoje slobodno vrijeme sudjeluje u nekoj aktivnosti koja nije u skladu s vrijednostima udruge, nije vaše pravo kao voditelja da to komentirate ili na bilo koji način sprečavate.

TREBAJU LI VOLONTERI SVOJIM PONAŠANJEM PROMOVIRATI VRJEDNOSTI ZDRAVOG ŽIVOTA (NPR. NEPUŠENJE)?

Volonteri bi trebali svojim ponašanjem promovirati vrijednosti zdravog života pred korisnicima usluga udruge zato što ju za vrijeme aktivnosti predstavljaju. Ne trebate lagati i reći, primjerice, da u privatnom životu ne pušite, no naglasite im kako ste svjesni kako ta navika nije zdrava i da ih ne želite potaknuti na nju. Ukoliko vas debatanti pitaju o nečemu što zadire u vaš privatan život

i narušava profesionalni odnos između vas, objasnite im zašto im nećete odgovoriti na takvo pitanje.

MORAM LI SUDJELOVATI NA SVIM AKTIVNOSTIMA KOJE ORGANIZIRA HRVATSKO DEBATNO DRUŠTVO?

Odgovor je (očekivano) - ne. Vaš angažman je volonterski i počiva na dobrovoljnem angažmanu u aktivnostima udruge. Unatoč tome, treba imati na umu da ste polaganjem sudačkog ispita prošli potrebnu edukaciju kojom su u vas uloženi resursi u svrhu osiguravanja razvoja OŠ/SŠ debatnih programa. Sudački angažman ne podrazumijeva kontinuirani rad kao što je to slučaj kod voditelja debatnog kluba. Vi kao sudac možete suditi na onim natjecanjima na kojima ste voljni suditi ovisno o potrebi za sucima. S druge strane, kao voditelj imate veću odgovornost koja proizlazi iz obveza prema debatanima vašeg kluba, ali i prema školi u kojoj djelujete. Sukladno s tim, kao voditelj ste obvezni redovito održavati sastanke te izvještavati školu i roditelje o vašem radu. Ukoliko niste u mogućnosti prisustvovati natjecanju na kojem se vaši debatanti natječu, nužno je naći zamjenu i osigurati suce za sve vaše ekipe. Ukoliko procjenjujete da nemate dovoljno vremena za izvođenje planiranih aktivnosti, ključno je osigurati da imate zamjenu ili suvoditelja s kojim ćete dijeliti svoju odgovornost.

Premda je vaše sudjelovanje volontersko, Hrvatsko debatno društvo počiva na solidarnosti volontera s potrebama debatanata, tako da će vas članovi Vijeća za provedbu i razvoj OŠ/SŠ programa opetovano kontaktirati kako biste uložili svoje slobodno vrijeme na provedbu aktivnosti. U redu je reći "ne" obzirom da je riječ o vašem slobodnom vremenu, no apeliramo na vas da se u slučajevima kada je potreban veći broj sudaca sjetite da su blvši volonteri izdvajali svoje slobodno vrijeme kako bi vi mogli debatirati i sudjelovati u aktivnostima udruge.

KOJE INFORMACIJE O RADU UDRUGE NE BIH TREBAO DIJELITI S DEBANTIMA? SMIJEM LI DEBANTIMA OTKRIVATI SPECIFIČNE INFORMACIJE O RADU UDRUGE (ŽALBAMA NA SUCE, SELEKCIJOM SUDACA ZA NATJECANJA, IZBORIMA ZA REPREZENTACIJU I SLIČNO)?

Transparentnost je jedno od temeljnih načela Hrvatskog debatnog društva, javnost rada je propisana Statutom Udruge, a osigurana je sredstvima javnog priopćavanja, redovitim izvješćima članovima udruge te javnošću rada Skupštine i drugih tijela udruge.

Debatantima smijete i trebate prenosići javnosti dostupne informacije o radu udruge, primjerice u kojim projektima udruge mogu sudjelovati, koji su kriteriji za izbor debatanata za reprezentaciju, na koji način se podnosi žalba na suca, koji je postupak postajanja trenerom i slično. Ono što ne biste trebali dijeliti s debantanima su glasine koje se mogu javljati o drugim volonterima i debantanima te vaše osobno mišljenje o radu udruge. Smatramo važnim istaknuti važnost poštovanja anonimnosti u žalbama na rad volontera kako bi se očuvali dobrobit i sigurnost mladih. Ideja o tome da postoji povjerljivost podataka ne odnosi se samo na odnos volontera s debantanima, nego i volontera međusobno. Iz tog razloga, ako vam je drugi volonter u povjerenju

dao informaciju o nekom debatantu, radu u svom klubu, radu nekog od Vijeća ili udruge u cjelini, tu informaciju zadržite za sebe osim ako je od direktne važnosti za dobrobit i sigurnost debatanata.

Što napraviti u slučaju problema

Ako nađete na probleme u radu s debatantima postoji nekoliko dokumenta i osoba/institucija kojima se možete obratiti. Ukoliko sumnjate u ispravnost određenog postupka, možete se posavjetovati uputcima iz Etičkog kodeksa Udruge ili ovim dokumentom.

Na mrežnim stranicama Udruge su navedeni članovi Vijeća za provedbu i razvoj OŠ/SŠ programa, Vijeća za metodologiju i Vijeća za teze kojima se možete obratiti sa specifičnim problemima. Ukoliko sudjelujete u programu mentoriranja ili nadzora od strane iskusnijih članova Udruge, za pomoć se možete obratiti i njima. Također možete tražiti razgovor s članovima Upravnog odbora Udruge ili s predsjednikom Udruge te ih kontaktirati putem mail-a izravno ili na adresu hdd@hdd.hr.

Debatanti o problemima koje imaju mogu razgovarati s članovima Vijeća debatanata, javiti se nadležnim tijelima ili koristiti online obrazac za prijave problema i pohvala koji se nalazi na mrežnim stranicama Udruge.

Važno je razumjeti kako se većina problema može u potpunosti izbjegći pravovremenom reakcijom, iskrenim razgovorom i transparentnošću, te da većina slučajeva kada nastanu problemi svoj korijen pronalazi u situacijama kada se nije na vrijeme razgovaralo i dogovorilo kako riješiti problematične situacije.